

Koronavirusas gali sukelti rimtų komplikacijų, kai trombai „užkemša“ kraujagysles. Kardiologai įspėja, kad šis virusas nusitaiko ne tik į plaučių audinių ląsteles, bet įsiskverbia į endotelį - vidinį kraujagyslės audinį, todėl mirties priežastimi gali tapti infarktas ar insultas. Tai rodo ir Lietuvos statistikos duomenys, atskleidžiantys vyresnių nei 50 metų žmonių mirčių perviršį, kuris yra fiksuojamas ne vieną savaitę. Specialistai muša pavojaus varpais ir kalba apie beprecedentį mirčių kiekį Lietuvoje, pavyzdžiui, per tipiską 50-ąją savaitę buvo galima tikėtis maždaug 730 mirčių. Tačiau 2020-aisiais šią savaitę mirčių įvyko maždaug 425 daugiau.

Didžiąją dalį išaugusio mirčių skaičiaus lėmė kraujotakos sistemos ligos, kurios Lietuvoje sudaro daugiau nei pusę visų mirties priežasčių. Manoma, po išaugusių mirčių skaičiumi gali slėptis tam tikras skaičius ir koronavirusinių mirčių. Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų gydytoja kardiologė Milda Kovaitė apgailestavo, kad daug žmonių neįvertina koronaviruso klastingumo, jie mano, kad tai tik peršalimas, bet ši liga gali sukelti daug žalos sveikatai. Atlikę ne vieną tyrimą apie šio koronaviruso poveikį sergantiesiems lėtinėmis ligomis mokslininkai įsitikinę, kad ne mažiau svarbu nei imuniteto stiprinimas yra teisinga kraujotakos kontrolė. Mokslininkų duomenimis, trombozė yra viena pavojingiausių COVID-19 komplikacijų.

Kokią įtaką COVID-19 infekcija turi širdies bei kraujagyslių ligoms?

Yra pastebėta, kad dalis sergančiųjų koronaviruso infekcija miršta dėl trombozės komplikacijų. Yra keli mechanizmai, dėl kurio vystosi veninės trombozės, taip pat ir arterinės trombozės, nors jos pasitaiko rečiau.

Įvairių tyrimų duomenimis, maždaug 20-30 proc. pacientų, gydomų ligoninėje dėl koronaviruso infekcijos, gresia trombozė, o ištyrus reanimacijoje gydomus pacientus, paaiškėjo, kad jiems trombozės rizika dar didesnė – apie 50 proc.

Netgi plaučių kraujagyslėse gali susidaryti krešulių. Tai rodo, kad koronavirusas provokuoja pavojingą protrombotinę būklę.

Kuo yra svarbi tokia mokslininkų išvada?

Kurį laiką vyravo nuomonė, kad koronavirusas labiausiai taikosi į plaučių audinį, veikia plaučių alveoles. Atlikus tyrimus paaiškėjo, kad jis sugeba pažeisti taip pat endotelio ląsteles, o tai yra vidinis kraujagyslių sienelių dangalas.

Koronaviruso infekcija sukelia organizme bendrą uždegiminę reakciją, dėl šios priežasties aktyvėja krešėjimo sistema ir didėja rizika, kad kraujagyslėse susidarys trombus. Taip dažniausiai atsitinka venose (kojų giliųjų venų trombozė), ilgainiui šie trombai gali nukeliauti su kraujo tėkme į plaučių kraujagysles. Joms užsikimšus, dar labiau trūksta deguonies.

Pastebėta, kad kai kuriems pacientams vystosi *diseminuota* intravaskulinė koaguliacija, tai yra kitoks krešėjimo sutrikimas. Tokio sutrikimo metu vienoje kraujagyslėje formuojasi krešuliai, o kitur – kraujuoja, o tai sukelia krešėjimo faktorių išsekimą.

Todėl visi į ligonines patekę koronaviruso infekcija sergantys pacientai nuo pirmųjų dienų yra gydomi profilaktine antikoagulantų doze, toks gydymas gali būti tęsiamas ir tada, kai pacientai išrašomi į namus.

Iki šiol mokslininkai diskutuoja apie tai, kokia turėtų būti skiriama antikoagulantų dozė, nustačius COVID-19 infekciją.

Viena iš natūralių alternatyvų kraujotakos sutrikimų ir trombozės profilaktikai yra natokinazė – tai fermentas, išgautas iš fermentuotų sojos pupelių. Lyginant su kitais antikoagulantais ir fibrinolitikais, natokinazė nesukelia šalutinių poveikių, ji lengvai pasisavinama žarnyne. Yra šalių, kuriose natokinazė net įtraukta į anesteziologų gydymo schemas, yra rekomenduojama skirti natokinazę kartu su heparinu.

Ar mokslinių tyrimų išvados gali būti taikomos klinikinėje praktikoje?

Kiekvienas tyrimas yra svarbus. Mes dabar žinome, kad visiems ligoniams, kurie dėl COVID-19 infekcijos pateko į ligoninę, turi būti skiriami krešėjimą mažinantys vaistai.

O šeimos gydytojams yra svarbu tai, kad išleisti iš ligoninės pacientai turėtų būti atidžiau stebimi. Būna ir taip, kad žmogus persirgo COVID-19 infekcija, buvo išleistas iš ligoninės į namus ir staiga numirė, o

viena iš priežasčių – tai tromboembolinė komplikacija. Tokiu būdu koronavirusas didina širdies ir kraujagyslių ligų mirtingumą.

Kai kas mano, kad koronavirusas elgiasi kaip gripo virusas, nes taip pat sukelia peršalimo negalavimus?

Gripas nėra siejamas su tromboze. Gripas sukelia virusinį plaučių uždegimą (kaip ir koronavirusas, kuris tiesiogiai veikia plaučių audinio ląsteles alveolocitus).

Taip pat gripas gali pažeisti širdies raumens ląsteles ir sukelti ūmų širdies nepakankamumą. Ši komplikacija yra taip pat siejama su padidėjusiu mirtingumu, ypač jaunų žmonių tarpe.

Tuo tarpu koronavirusas yra labiau pavojingesnis vyresnio amžiaus žmonėms, ypač tiems, kuriuos vargina įvairios lėtinės ligos. Tačiau mes niekada negalime garantuoti, ar nemirs užsikrėtęs koronavirusu vaikas. Koronavirusas sukelia tromboembolinių komplikacijų taip pat darbingo amžiaus žmonėms.

Liūdniausia, kad mes nežinome, kas laukia persirgusių COVID-19 infekcija, kokių gali būti atokių pasekmių, dar nėra sukaupta tokių duomenų.

Akivaizdu, kad dėl masinio sergamumo koronaviruso infekcija Lietuvoje didėja taip pat sergamumas širdies ir kraujagyslių ligomis, taip pat ir mirtingumas.

Bus daugiau komplikuočių infarktų, bus užleistų būklių – tik šie rezultatai paaiškės tada, kai pandemija pradės slūgti. Taip pat padaugės ir kitomis lėtinėmis ligomis sergančių pacientų, pablogės jų būklė.

Kuo gali būti naudingi augaliniai preparatai?

Žmogaus kūne yra keletas fermentų, atsakingų už kraujo krešėjimą, tačiau yra tik vienas – plazminas, kuris skaido netirpų kraujo baltymą fibriną (kai kuriais atvejais fibrinas yra naudingas, pavyzdžiui, žaizda negalėtų sugyti be fibrino).

Yra įrodyta, kad augalinės medžiagos taip pat gali gerai skaidyti fibriną. Pavyzdžiui, natokinazė, 1980-aisiais japonų mokslininkas Hiroyuki Sumi įrodė, kad natokinazė geba skaidyti fibriną, atlikdama panašų procesą kaip ir žmogaus organizme esantis plazminas, tačiau natokinazės efektas yra maždaug keturis kartus didesnis.

Nors dar trūksta klinikinių tyrimų su natokinaze ir COVID-19, vis daugiau medikų ir mokslininkų siūlo naudoti natokinazę kaip priemonę, mažinančią COVID-19 komplikacijas.

Įprasti trombolitikai yra injekciniai, trumpalaikio vartojimo ir sukelia šalutinių poveikių, todėl jie netinka ilgalaikiai trombozės profilaktikai, o natokinazė galėtų pagerinti infekcinėmis ir uždegiminėmis ligomis sergančių pacientų klinikinę prognozę.

Karantino metu daugelis žmonių priversti atsisakyti aktyvaus gyvenimo būdo? Ką pataria kardiologai?

Bėda ta, kad dėl karantino atsirado daug griežtų apribojimų, o sėdėjimas ir nejudrumas yra pavojingas kraujagyslėms kaip ir kiti rizikos veiksniai, pavyzdžiui, nutukimas.

Sveika gyvensena, svorio korekcija, subalansuota mityba – tai yra labai svarbu karantino metu. Mes negalime sau leisti atsipalaiduoti.

Investuoti į save karantino metu reiškia sportuoti, mankštintis, neleisti aptingti raumenims ir rūpintis savo kraujotaka. Jeigu didžiąją dienos dalį sėdime, mažai judame, vien dėl nejudros sulėtėja kraujotaka, o lėtėjant kraujo tėkmei, greičiau susidaro krešulių.

Mažai judantys žmonės turėtų praturtinti savo mitybą veikliosiomis medžiagomis, kurios mažina krešulių pavojų.

Ar galima sakyti, kad įtarus koronaviruso infekciją ar sulaukus teigiamo testo, būtina pasirūpinti savo kraujotaka?

Jei užsikrėtęs žmogus gydosi namie, naudinga praturtinti organizmo atsargas ne tik imunitetui skirtais vitaminais, mineralais, bet ir natokinazės fermentu. Visi turime stengtis, kad neišsivystytų COVID-19 infekcijos sunki forma ir nebūtų krešulių pavojaus.

Tuo tarpu aspirinas ir krešėjimą mažinantys vaistai nėra rekomenduojami pacientams, jei jie nesigydo ligoninėje. Nėra taip, kad žmogus sugalvojo kurį laiką gerti aspirino tablečių, ir viskas bus gerai. Turi būti aiškos indikacijos, kada galima vartoti aspiriną. Tai gali nuspręsti tik gydytojas.

Gera kraujotakai reikalingi taip pat antioksidantai, o vienas stipriausių yra alyvuogių aliejuje esantis hidroksitirozolis. Hidroksitirozolis ne tik neutralizuoja laisvuosius radikalus, bet ir stiprina organizmo antioksidacines sistemas.

Laboratoriniai tyrimai parodė hidroksitirozolio antivirusinį aktyvumą – ši nedidelė polifenolinė molekulė sėkmingai slopino įvairias gripo viruso atmainas, taip pat paukščių ir kiaulių gripo sukėlėjus.

Dar vienas svarbus patarimas užsikrėtus koronavirusu – negalima nutraukti vaistų vartojimo, jeigu juos skyrė kardiologas. Susirgus koronaviruso infekcija, gydymas nuo širdies ir kraujagyslių ligų lemia geresnį išgyvenamumą.

Kardiologė: Ką daryti, kad koronaviruso infekcija neužkimštų
kraujagyslių

